

A magyar munka megorganizálása,

Írta: Söpkész Sándor, műgyelemi tanár, országgy. képviselő.

Ravasz László püspök, azoknak az impresszióknak a hatása alatt, amelyeket amerikai útja során egy nagy clevelandi acélgárban folyó éjjel-nappali munka látán szerzett ezt mondotta:

A munka nem véletlen, hanem legbensőbb lényege a világnak. Egy nemzet halálát jelenti, amikor nem tud dolgozni. A jövő hősköteménye: a magyar munka megorganizálása. Az elektromos energiaszolgáltatásról szóló törvényjavaslat, — amelyet a felsőház bizonyos módosításokhoz való hozzászólás végett visszaküldött a képviselőháznak — csakugyan a magyar munka megorganizálását célozza, mert ahhoz, hogy az ország minden részében megorganizáltassék a magyar munka, szükséges az, hogy gondoskodjunk arról, hogy az ország minden részében rendelkezésre álljon a magyar munkához szükséges energia. A tudományos technika rohamos fejlődése az utolsó félszáz esztendőben arra tanított, hogy az ország minden részében szükséges energiát minnyiségeket csak úgy tudjuk mindenkinek számára hozzáférhetővé tenni, ha gondoskodunk arról, hogy azok a nyers energiakészletek, amelyeket a természet hős előrelátással felhalmozott a föld belsejében, vagy amiket megtalálunk a lecső vizekben és a szél erejében, átalakítjuk elektromos energiává és ezután a vékony drótokon elviszszük oda, ahol munkára, energiára szükség van. Ez a magyarázata annak, hogy ma a világon mindenütt foglalkoznak az elektromos energiagazdálkodással. Még nem sikerült ugyan az emberiség egész energiaszükségletét elektromos

energia alakjában juttatni a fogyasztóhoz, de már ma is igen számottevő, körülbelül 30-35 % az emberiség összenergiaszükségletének elektromos energia alakjában jut a fogyasztóhoz. Természetesen, hogy foglalkozik a tudomány a más alakban szolgáltatott energiák racionalizálásával is, de a legintenzívebb módon, éppen az elektromos energiagazdálkodással foglalkozik. Egyrészt azért, mert mint az előbb említettem, ma már az emberiség szükségletének mintegy, 30-35 % -át elégítik ki elektromos energia alakjában, másrészt pedig azért, mert a technika tudományok kijelölték már azt a csapást, emelyen ez az elektromos energiagazdálkodás racionalizálható. Ez a csapás, ez az út pedig az: építeni lehetőleg az ősergia lelőhelyén nagy elektromos centrálákat, ezekből drótokon átvinni az energiát lehetőleg nagy távolságra, szétosztani ott lehetőleg nagy vidékeken, vagy egész országrészekben és felhasználni azokon a vidékeken, az illető vidék lehetőleg mindennemű energiaszükségletének kielégítésére.

Ilyen telepek keletkeztek nálunk már a múltban is és a szükséglet fokozásával, meg az elektromos gépek és szerkezetek tökéletesítésével ezek a telepek folyton növekedtek. Növekedtek a telephől kiinduló drótok is, amíg ezek a drótok összeértek és minden tervszerűség, minden kényszer nélkül lassanként létrehozták egyes országrészekben, vagy egyes vidékeken ezt az összefüggő elektromos hálózatot. Ez a technikai és egyúttal gazdasági feladat, amelyet ez a törvényjavaslat előrelátható-

lag hamarosan törvényerőre emelkedvén, meggyorsítani, illetőleg elősegíteni akar.

Amerikában, ahol mialatt mi verekedtünk és pusztítottuk szellemi és anyagi értékeinket, dolgoztak és termelték az értékeket, ez a nagy energiahálózat már nagyjában elkészült. Németországban a háborús gazdálkodás likvidálása, Franciaországban az elpusztított területek felújítása, Svájcban a háború alatt és különösen a háború után tapasztalt nagy széninség folytán ezek az országos elektromos hálózatok már javarészt elkészültek és lényegesen hozzájárultak az illető országok gazdasági fejlődéséhez.

Nálunk is megindult a fejlődés körülbelül 8-10 esztendeje modern irányban. Érttem ezt úgy, hogy a háború előtt, az akkori technikai tudásnak és gazdasági szükségletnek megfelelően épült apró kis telepek, amelyek a maguk idejében jók és korszerűek voltak, de ma elavultak, kezdenek lassankint egy nagy hálózatban egyesülni. A kis telepek táplálta

városi és községi elosztó hálózatok csatlakoznak azokhoz az országos jellegű, nagy vezetékekhez, amelyeket rendszerint egy bánya, vagy más ipartelepek fejlesztő telepei látnak el a szükséges elektromos energiával.

A fejlődésnek ebben a kezdeti stádiumában, amikor a modern elektromos energiagazdálkodás nálunk, még gyermekéveit éli, alkotta meg a kormány ezt a törvényjavaslatot, egyrészt azért, hogy meggyorsítsa, elősegítse ezt a fejlődést, másrészt, hogy ez a fejlődés olyan irányt vehessen, amely megfelel az ország egyetemes gazdasági érdekeinek és számol egyúttal az energiagazdálkodás ma már világszerte kijegecsedett törvényeivel és végül azért is, hogy gondoskodhassék a kormány most, amikor még kevesebb szerzett joggal kell számolni arról, hogy ezek az elektromos művek idővel az állam birtokába juthassanak, illetőleg, hogy az állam valamikor, későbbben, az elektromos energiagazdálkodásban tevékenyebb részt vehessen.

A kormány és az agrárhitel.

Gaal Gaszton a vigadóbeli gyűlésen ismertetve az „Független Kisgazdapárt” gazdasági programját és ennek során azt serelemzte, hogy a mezőgazdasági hitelviszáltságot a kormány nem enyhíteni nem sikerült. Szerinte nem elegendő az, hogy a gazdák a vidéki pénzügyi intézetektől méregdrága rövidlejáratú kölcsönt kapnak, hanem a kormány kötelessége a gazdák részére a bankoknál hosszulejáratú kölcsönöket kieszközölni, — mint ő mondotta — a bankokat ilyen hitelnyújtásra az államhatalom erejével reákönyyszeríteni. Gaál Gasztonnak száz százalékos igazva van abban, hogy a mezőgazdasági hitelviszáltságot csakis hosszulejáratú, törlesztéses kölcsön nyújtásával lehet megoldani. Ez azonban nem az ő saját külön igazsága, hanem konyhabölcsesség,

amelyben minden értelmes ember meggyezik. A magyar kormány valamennyi tagja ennek tudatában van és már évek óta hirdeti ezt az elemi igazságot.

Csak hogy az igazság hirdetésétől annak megvalósításáig nagyon hosszú és göröngyös az út és Gaál Gaszton abban a kényelmes helyzetben van, hogy a kritikus szemüvegén keresztül szemlélheti, hogyan járja végig a kormány ezt az utat és mennyire nem képes a célt elérni. Nem pedig eddig azért, mert ennek leküzdhetetlen akadályai vannak. Hosszulejáratú hitel számbavehető mennyiségben és összegben idehaza a belső földön nem teremthető. Egyszerűen, mert kevés a tőke és a tőkeképződés igen csekély és lassú. Ha erre azt mondja Gaál Gaszton, hogy a kormány kénysze-

„A MUNKA” TÁRCÁJA

A KOSZORU.

Luby Károly elbeszélése.

A magas Tátra hegyormai közül épen akkor bukott fel a nap, midőn vágmelléki udvarházunk fehér, tágas tornácában a kopók nyugtalan csaholása közben, vadászfegyveremet tisztogattam.

Később a reggeli után vállra vetett fegyverrel, kedvező előjelek között, a fenyves hegyoldal felé tartottam.

A ködülte völgyekben még csak gyengén derengett az őszi napsugár és ha a felső legrétegekben itt-ott áttört a gomolygó felhő a nap, aranypiros sugarból koronát tűzött a zordon, néma, komor hegyormok kimagasló csúcsaira.

A köd, a kárpáti völgyek ezen hideg sűrű, fátyola lassan eloszlott s a pázisos hegyoldal, a rét és a völgy minden fűszála, virága vidám, harmatgyöngyös csillogással üdvözölt.

A hegyoldalon, melyről a legszebb kilátás nyílt a Vág völgyére, megállottam. A hegy lábánál, zúgó, sebes folyású Vág sötétlűk csillamu kristályos vizén nesztelenül vonul lefelé egy-egy óriás fenyőszálakból összevált vízi jármű a tutaj, melynek kormánylapátját tartó, szélesvállú erős ember téves erővel lapátolják a hullámos vizet, hogy a sebesen illanó járművet mindig a rohanó ár sodrában tarthassák.

Pár pillanattal még láthatom ezt az

érdekes képet azután elnyeli a ködös távol.

A nap följebb-följebb emelkedik a láthatár fölé és a bércecs táj más színt ölt. A lég tisztul és tükrözésétől a láthatár távol. A ködölte fenyvesek, a meredek hegyoldalak, a völgyek mélyén elrejtett falucskák előtűnedeznek és színnel, élettellel töltik meg a tájképet.

A távoli erdő, bérce, sötétlűk kék színe, fátyolszerű világoskék derengésbe megy át, míg a nagyobb hegyormok határozott, de világosabb ibolyaszínt váltanak. Körülöttem a muló őszi bágyadó lény, gyöngylő napsugara és hideg, sűrű harmatcsillogása van. Szívemben nyugalom, béke és az a meghatottság, amit a bucsuzó őszi melabus hangulata szül.

Most egyszerre a távoli falvacskák harangjai megszendülnek és reggeli imára szólítják a hívőket. A kisharangok őszszeolvadó, tisztacsengésű zenéje bérceiről, bérceiről száll s a havasi legelők nyájőrei mely áhitattal térdre borulnak és egyszerű buzgó imájuk a kis harangok szelid, zengésével röpül fel az Ur számolyához.

A nagy természet szabad, fenséges templomában, megihletten, szívemre tett kézzel tekintek én is fölfelé... és elnyomott, kirabolt hazámra gondolok.

Ezen ünnepélyes hangulatban lemondok a vadak üldözéséről, szelidebb munkába: virágszedésbe fogok.

A hegyoldal virággal volt fődve. A sok virág harmatgyöngyös szemecskéivel üdén hívólag kacérkodva tekintge-

tett felém és mind, de mind illatnyelven csilingelte: gyűjts össze, lonj koszoruba minket, és övezd körül gyöngye szirmaikkal a te virágodnak, a te büszke rózsádnak tiszta, leheér homlokát. Mi szerelemmel árasztjuk el szívét s ha eddig nem szeretted, ezután szeretni fog téged.

Ezt suttogta nekem a sok kis virág. Hallgattam a gyöngye virágok kedves behizelgő szavára és az ősz egyszerű virágait csokorba szedve, leereszkedtem a völgybe, ahol a Vág gyöngyöző habjaiban megfürdőttem a virágot és nagyobb örömmel vittem haza, mint bármilyen vadász-szákmányt.

Midőn rezgő nyárlákkal körülvezt udvarházunk kertjébe léptem, szép hangaim a rózsák tisztogatásával foglalkoztak, de rögtön fölbenhagyták a munkát, amint engem a nagy csokorral közelíteni láttak. Érdeklődéssel, csodálkozva siettek elélem, mert reájok nézve meglepetés volt az, hogy a mezők vadja helyett a mezők virágait hozom haza. Szólanul, fürkésző szemekkel tekintettek majd reám, majd a kerti asztalra tett nagy mezei virágcsokorra. Végre is menyecske hugomból kitört a kíváncsiság és tudni akarta, hogy kinek azántam a sok virágot.

Virágot a virágnak, feleltem a kérdésre s halkan, sohajszzerűleg hozzátettem: az én virágomnak.

Ah! Tehát már van virágod. Kérdék meglepetten egyszerre.

Volna, volna, feleltem a multa gondolván mindig lehaglottabbau.

— Hogy szereted, azt sejtem, mert minden sóhajod feléje száll szolt sopánkodva a menyecske.

— És mi a neve? Folytatta faggatva a fiatal asszony.

— Tud-e lőzni, sütni, varrni, himézni? Jó-e, engedelmes-e, kedves-e? Szerény mint az ibolya, vagy pedig büszke mint egy rózsza?

Ily kérdések özönére kellett hirtelen választ adnom. Miután kíváncsiságukat kielégitem és válaszaik után hölgyem alakjában izlésüknek megfelelő eszményi alakot nyertek, jövedlvel kezdtek rendezni a sok virágot és szorgos kis kezeik között az állalam hozott nagy csokor, rövid idő múlva a legszebb koszoruvá alakult.

Miután a koszoru a sok pompás kék virág s a völgyben szedett nefelejcs-től erősen kék színbe játszott, fehér ezüstszegélyű seiyem szalaggal kötöttük át és gondosan, nedves írtos papír közé helyeztük, hogy messze tőlünk délen lakó eszményképemhez való utazásom közben a virág szímet, illatát, báját el ne veszítse.

A vasuton is kitűnő gondom volt reá, hogy a koszoru meg ne sérüljön, hogy üde és ép maradjon, amíg célhoz nem jut.

Midőn az én büszke királynémhoz, az Al föld egyik városába értem és óvatosan kibontottam a koszorut, kellemesen lepott meg, hogy a pompás koszoru minden virága oly üdén mosolygott reám, mintha mindegyik külön-külön akarta

ritse rá a bankokat ilyen hosszulejáratu hitelezésre, úgy ezzel a kényszerrel a kormány egy csapással agyonlúná a takarékbetétek képaódsének lehetőségét. Mert egyetlen egy betevő nem lesz, aki a bankra bizza megtakarított pénzét, ha ki van téve annak a lehetőségnek, hogy a bank ezt a pénzt 25—35 esztendőre, vagyis hosszulejáratra kihitelezni kényszerül. Hogy mennyire kell vigyázni az ilyen kényszerintézkedésekre azt világosan megmutatta a múlt év októberében beállott igen nagy betételevonás, az a bizonyos „tökemenekülés”, amely legalább száz millió pengőt vont ki a bankoktól és takarékpénztáraktól arra a kőszá hirt, mintha a kormány építkezések céljából igénybe akarná venni a betétek bizonyos százalékát. Megindult a tökemenekülés és ha a bankjaink nem lettek volna oly erősen felvértezve, úgy ez a nagy betételevonás komoly pénzügyi fennakadásokra, esetleg összeomlásra is vezethetett volna. Arról tehát szó sem lehet, hogy a bankokat reákenyszerítsük rövidlejáratu betétek és hitelek évtizedes hosszulejáratu kihelyezésére. Egyéb tökéforrás pedig Magyarországon nincs.

Maradna tehát a külföldi kölcsön-szerzés, igen ám, csak hogy ma a világ valamennyi tőkepiaca elzárkózik a záloglevelek vásárlásától és így magyar zálogleveleket sem lehet a külföldi piacokon eladni, hiába bocsátanak ki azokat a magyar bankok. Hogy a hosszulejáratu agrárhitel e bedugulása világzerte súlyos baj, amelyet még a leggazdagabb országokban sem tudtak orvosolni, azt igazolja a nagy államok kormányainak az a törekvése, hogy az agrárhitelt nemzetközi összefogás útján valamiképpen meg lehessen oldani és e végből már tárgyalások folynak egy nemzetközi agrárhitelintézet alapítására. Ha tehát a hatalmas, nagy és gazdag államok sem tudták eddig leküzdeni a hosszulejáratu agrárhitel problémájának nehézségeit, úgy igazságtalanság, sőt talán könnyelmű szemrehányás hibáztatni a magyar kormányt azért, hogy a mi kis szegény országunkban ezt a súlyos világproblémát a magunk csekély erejéből nem tudta dűlőre vinni. Persze a népgyűlések lobbanékony légkörében, amikor a panaszok-panaszra halmozódnak és az emberek higgadt tisztánlátását az elkeseredés elhomályosítja, ilyen higgadt meglontolásra és mérlegelésre nem kerül a sor.

Annál inkább lett volna kötelessége a tanult vezérnek Gaál Gasztonnak reámutatni arra, hogy a kormánynak esztendő óta legbuzgóbb törekvése, az agrárhitel körül mutatkozó bajokat, amelynyire lehet, enyhíteni és minden igénybevehető és elérhető eszközökkel átmenetileg pótolni a hosszulejáratu hitel világzerte jelentkező hiányát. Hiszen azok a különféle hitelakciók, amelyek miatt

a kormányt a városi polgárság, az ipar, kereskedelem és szabad foglalkozású lakosság oly éles támadásban részesített és részesíti még ma is, valamennyien azt a célt szolgálták, hogy a mezőgazdaság részére emberséges hitelt juttassanak. Ebben a szellemben született meg a több ízben ismételt exporthitel, ezt a célt szolgáltatta a földreiorai finanszírozása végett lekötött svéd gyufakölcsön és a sok speciális mezőgazdasági hitel. Eltekintve az aránylag csekélyebb összegű kisipari hitelről, valamennyi egyéb hitelművelet, amelyet a kormány, vagy az állam számlájára közvetlenül vagy pedig közvetve a bankok és külföldi pénzcsoportok útján kezdeményezett és bonyolított le, kizárólag éppen a mezőgazdaság céljait szolgáltatta és a gazdák közönség javára váltak.

A mezőgazdasági érdekeltségen kívül álló valamennyi egyéb termelési és foglalkozási ág, mely gyakran vádolja ezért egyoldalú agrarizmussal a magyar kormányt, amelynek bűnéül rójják fel, hogy a közpénzekből származott feleslegeket csaknem teljesen a mezőgazdasági hitel céljaira fordította és ezzel megszegte azt a szabályt, hogy hosszulejáratu beruházásokat és hiteleket csak külföldi kölcsönpénzből szabad végezni. De a kormány mégis vállalta ezt az ódiót, mert tudatában volt annak, hogy a mezőgazdaságot súlyos helyzetben hitellel támogatni fontos nemzeti érdek.

Ha tehát Gaál Gaszton igazságos és tárgyilagos lett volna, úgy nem lett volna szabad az agrárhitel kérdésének taglalásánál elhallgatni azokat a tényeket és eredményeket, amelyek a mezőgazdasági hitelválsággal való folytonos és szivós küzdelemben a magyar kormány felmutathat. Abban azután nem a kormány a hibás, hogy a magyar földbirtok kisebb felerészében erején felül adósodott el. A magyar földbirtok hatvan százaléka még mindig adósságmentes, úgy hogy az eladósodás általános arányszáma talán egész Európában még mindig nálunk a legkedvezőbb. De azt is nagyon jól tudja Gaál Gaszton, hogy a kormány éppen most foglalkozik a legbehatóbban az eladósodó földbirtokok tehermentesítésével és hogy erre a célra nemcsak a gvulakölcsönből megmaradt milliókat, hanem még egyéb időközben szerzett összegeket is fog már a legközelebbi jövőben felhasználni.

Gaál Gaszton, ha a tárgyilagos igazságot hirdetné, ekként szólott volna: „A hosszulejáratu agrárhitel világzerte pusztító válsága nálunk is fennáll annak ellenére, hogy a magyar kormány minden lehető elkövetett ennek a válságnak az enyhítésére. Fogjunk hát össze mindannyian e bajok leküzdésére!” De Gaál Gaszton nem ezt tette, hanem úgy állította be a dolgot, mintha egyfelől a mezőgazdaság hitelválságának a magyar kormány gazdaságpolitikája volna az oka és

mintha másfelől a kormány ölbetett kezével nézte volna ennek a krízisnek az elharapódzását. Ez lehet talán alkalmas taktika a pártprogram népszerűsítésére, lehet talán a pártpolitikus tendenciózsán aláfestett, teljetezős félígazsága, de felelős kormányférfiu nem követheti őt ezen az uton, amely fejfel egyenesen a fatnak visz.

A polgári munka.

Kállay Miklós kereskedelemügyi államtitkár, akit a budapesti Belvárosi Polgári Kör elnökévé választott, tegnap este elnöki avató beszédet mondott, amely megérdemli, hogy az események rohanó árában mellette egy percre megálljunk. Az államtitkár a polgárság hivatását és szerepét vázolta a gazdasági válság leküzdésében. Való igaz, hogy a polgárság két malomkö között őrlődik. Egyfelől a szocializmus nemzetközi tanai iparkodnak aláásni a polgári öntudatot, másfelől a nagy kapitalizmus hatalmas gazdasági erejével mindjobban kiszorítja a polgárságot az önálló gazdasági tevékenységből és kényszeríti bele a szabad gazdasági alanyokat a maga érdek-körének szolgálatába. Ezért joggal mondhatta Kállay Miklós, hogy a polgárság elhelyezkedése ma rendkívül nehéz. De egy nagy ereje mégis megvan és pedig az, hogy sem a kapitalizmus, sem a szocializmus nem tud a polgárság nélkül megélni, mert mindkettőnek mellőzhetetlenül szüksége van a polgár gazdasági tevékenységére. Ez alatt elsősorban azt kell érteni, hogy a polgári munka, vállalkozás, termelés nélkül a munkásság nagy része nem tudna elhelyezkedni, másrészt pedig a nagy kapitalizmus üzemek a maguk fogyasztótáborának leg-szélesebb rétegeit éppen a polgárságban találják meg. Hozzá tehetjük ehhez még azt is, hogy a magyarországi polgárságnak legerősebb fenntartó oszlopa a városi polgárság, mellette a vidéki gazdasági rendnek, más részről pedig a nemzeti gondolatnak, szemben a nemzetköziség közös tanainak hűveivel. Ha tovább fűzzük ezt a helyes megállapítást, úgy hamarosan rá kell jönnünk, hogy a magyar földmunkásnak és a mezőgazdasági népességnek általában ugyancsak a polgárság táborában van a helye, mert a mezőgazdasági üzemből, amint ezt a legnagyobb szocialista tudósok is rég felismerték, nincsen helye a szakszervezeti alapon való gazdasági szervezkedésnek, már csak azért sem, mert a mezőgazdaságban a munkabér nem kizárólag pénzbeli fizetésből áll, hanem természetben való ellátásból is, amely különböző vidékenként annyira különböző az igények sokfélesége folytán, hogy azt lehetetlennek volna szakszervezeti kollektív szerződésekből szabályozni. A mezőgazdasági népesség tehát igenis a polgári rendbe tartozik és nem a proletársághoz.

Mindezek alapján helyesen jelölte meg Kállay Miklós államtitkár, hogy a polgári gondolat érvényesülése csak nyugodt polgári fejlődés mellett képzelhető el, aminek előfeltétele pedig a biztosított rend és a konszolidáció. Hogy az ország többsége, sőt a főváros lakosságának túlnyomó része is a polgári gondolat érvényesülésétől várja a boldogulást, szemben különböző felforgató törekvésekkel, azt csattanóan bizonyította a fővárosi választások eredménye, amely a polgári pártok igen nagy többségével végződött, amivel szemben a szocialdemokrata párt, tehát az antikapitaliztikus irányzat csak erősen megrikult sorokkal vonul be a budapesti városházára. A gazdasági válságból való kiutat is végül csak a magyar polgárság fogja megtalálni, mert külső beavatkozással lehet ugyan esetleg pillanatnyi segítséget hozni, de állandó eredményt és boldogulást csakis a polgári munka és a munka alapján kifejlődött termelés hozhatja meg. Persze ennek előfeltétele az, hogy a polgárság a maga józan megfontoltságával rekesse ki a gazdasági kérdésekből a politikát és ne üljön fel azoknak a népszerű jelszavaknak, amelyek mézesmázos ígéretekkel szeretnék el tántorítani a polgárságot a higgadt meglontolási politikájától, de amely ígéretek bevaltására a jelszavak hirdetőjének nincsen se módja se hatalma. A magyar jövő a polgárság jövője. Ebben a tudatban őrizze meg a magyar polgárság polgári önértetét és a maga munkájával bizonyára meg fogja alapozni az ország anyagi boldogulását.

Pályi Pál főispán távozása.

A Budapesti Közlöny február 14-iki számában jelent meg a közlemény, hogy buzgó és eredményes szolgálatának elismerése mellett főispáni tiszttségének viselése alól felmentetett és részére a II-od osztályú Erdemkereszt a csillaggal adományoztatott. — Pályi Pál ezeltől öt évvel foglalta el a főispáni széket. Őt ide leltetéseinek bizalma hívta és tisztviselő társainak szeretete kísérte. Egyike volt azoknak a főispánoknak, akik a vármegyei közigazgatási szolgálatot izig-veig ismerték és kezdetől fogva szolgálták. A megszállás előtt Hont vármegyét, majd később a Nógráddal egyesített vármegyét, mint főjegyző szolgáltatta és úgy itt, mint főispáni működése közben mindig kidomborította mélyes hazaszeretetét, megértését és az eseményekkel szembeni higgadt megítélését.

Szeretettel foglalkozott az irodalommal és mint a Madách társaságnak tagja maga is kedves novellákat írogatott. Kulturális téren a vármegyei muzeum, a közművelődési tanács, a falu-fejlesztés ép úgy érdekelték, mint a cserkész és leventeintézmények kultusza.

Eleinte úgy értesültünk, hogy a főispáni székből saját elhatározásából távozó Pályi Pál elhagyja vármegyénket, azonban örömmel vesszük tudomásul, hogy rendkívül rokonszenves egyénisége továbbra is közöttünk fog maradni és a jól megszolgált nyugalomtan is altuista és közérdekű társadalmi intézmények keretében fog közreműködni a szebb magyar jövő érdekében.

Utóda a főispáni székből runyai dr. Soldos Béla ny. Borsod-gömöri főispán lett, akinek a városunkhoz közeli Kazar községben van földbirtoka. Egyénisége és a közigazgatásban eltöltött évtizedes munkássága garancia arra, hogy magas állását vármegyénk és szűkebb hazánk: városunk sok-sok, gazdasági, szociális és kulturális kérdéseinek megoldására fogja felhasználni.

Lapunk szerkesztőségének és olvasótáborának nevében mély tisztelettel köszöntjük!

Hírek és különfélek

Hamvazó szerda. Nehéz a közigazgatási helyzet, mert talán az önző kartellek akarják így. A magyarság lelkijére még viaskodik a fojtogató materializmussal s megpróbálja a farsangot kihasználni, szerényen és sokszor éhesen. — A látszólagos jókedvre jeges szélként, kijózanítóan hatnak azonban ahamuhtintó papnak szavai: Memento... emlékezz ember, por voltál és por leszel. — Bár ne csak a mindennapi kenyérért nehezen küzdő, egyszerű népnek a lelke reagálna e nagy igazságra, hanem a pénzhatalmak minden ületnek tekintő, ridegen kalkuló esztét is felrázna a ledorongolt lelkiismeret és szociális mértől csepegő szavak helyett, az embertársi, magyar testvéri érdeke nyújtana gyakorlati segítséget a sülyedő magyar hajó utasainak. Ki tudja, hogy a nemzetiségünket fenyegető rabló államok keze nem találta e meg azt a kezét, mely a belső közállapotok lezüllesztésével segíti a békédiktáló hőharmunka befejezését! Nagybüjti, szomorú téma ez, ha azonban a „memento” szelleme megérint, lesz fellámadás, de akkor ne felejtsünk el visszafizetni!

Kérés Salgótarján város társadalmi egyesületeihez. Évről-évre nagy nemzeti ünnepünk: március 15-nek ünneplése városunkban egészen elaprózódik. Hogy az ünnepség impozáns me-reteit és egyességét megőrizzük, illetve biztosítsuk, ez évben városunk központi ünnepségét felkérésünkre a MANSZ salgótarjáni csoportja rendezi meg. Kérjük az összes egyesületeket, hogy a távoli telepek és iskolák kivételével külön március 15-iki ünnepségeket ne tartsanak, hanem a MANSZnak a Katholikus Kör nagytérképén d. e. 11 órakor tartandó ünnepségén testületileg vegyenek részt. Bővebbet a falragaszokon.

A TESZ karületi Elnöksége.

A Salgótarjáni Ipartestület által f. évi február 1-én tartott műsoros estélyen, a múlt számunkban közölt ki-mutatáson kívüli felülfizetéseket: Czeizler Artur 3 P. és Friedler Samu 20 P.

volna nekem eszményi virágnyelven mondani: bár messzire eltávoztunk szeretett szülőföldünk szép határaitól, fájdalmat, hervedást, honvágyat nem érzünk, mert tudjuk, hogy bájos testvérünk liszta, hófehér, büszke szép homlokát fogjuk még ma ékesíteni. Az a tudat, hogy az ő csókjai és az ő szerető kebelén fogunk elhervadni, boldoggá tesz minket. Én pedig dobogó szívvel vittem a virágot a virágnak, hanem az én virágomnak, az én büszke rózsámnak csak tövisai vannak számomra és így az ékes koszorút, lovagias hódolatom jelét, elnem fogadta.

A visszautasítás, a mély megaláztatás és a csalódás megrendítő hatása alatt egy forró könnyet ejtek a még mindig eleven, úde színekben pompázó koszorúra. Ezen könnytől a koszoru minden virága, mint a derültől falevél, egyszerre hervadással indult és hervadt, elsárgult, elszáradt. Rövid idő múlva a koszoru már csak zörgő haraszt volt.

Miután a visszautasítással életem célja elveszett és reám nézve az élet üressé és tartalmatlanná vált, nem mentem többet vissza szülőföldem vadregényes hegyei közé, hanem földönfutóvá lettem. Halálos sebével a vad a rengetegbe fut, én a zajló életárba merültem el, hogy sértett önértetem kiáltó szava az élet vásári zajába ne hasson úgy a szívemig.

Az elszáradt koszorút, mint szerelmi bánatomnak a fájdalom forró könnyűvel megszentelt jelét, magammal vivén, kegyelettel őriztem addig, amíg egy éjjel álomban egész úde harmatgyöngyös pompájában meg nem jelent előttem a székényben féltve őrzött koszoru.

Ezen alkalommal a koszoru minden virágának kelyhe megnyílt és a sok apró virágszájacskából andalító, csodaszép bú-bájós dallamok hangzottak el.

Ilyen bú-bájós dallamok ébren csak a legnagyobb költők szívében zsonganak. Ahogy a csodás dallamárnak vége lett, egyes virágszájak kiváltak a koszoruból s a szívembe szállva, csodálatos, zengő, halk virágnyelven arra kértek, égessem el a koszorút, hogy a visszautasítás fájdalmas emlékeitől megszabadulva, felhő alakjában visszatérhessenek szülőföldjükre, kedves völgyeik szeretett bérceik közé.

Megszántam a kis virágokat s hogy a honvágy és a visszautasítás érzete ne győztörje, egy csillagvilágos éjszakán a hegy tetőre mentem, ott az elmúlt nyár hervadt virágaiból egy kis máglyát rak-tam, arra illesztém az elszáradt koszorút és meggyújtottam a máglyát.

A láng hirtelen fölcsapott s a koszoru pár percig élénk piros lánggal lobogott. Mereven néztem a lángba és így tisztán láttam, hogy a koszoru végső fellobbanásából egy fény sugarból megalkott bú-bájós tündérlény fejlődött ki. Szent áhítattal némán néztem az égi jelenést és csodálattal, meglepetéssel veszem észre, hogy a fényalak dűfényt sugárzó homlokát az én visszautasított, úde, kékbe játszó, fehérszalagos koszorúm körüli.

Az istennőnek látszó fényalak lassan, ünnepélyesen, komoly méltósággal emelkedett a tiszta ég felé, míg végre a csillagsugaras égbolton fénye a csillagok fényével elvegyült és az alak eltűnt.

Miniszeri elismerés és köszönet. A m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R. T. Vezérigazgatóságának a salgótarjáni acélgári és salgóbarányi társulati iskolák szegénysorsú tanulóinak az 1930-31-ik iskolai évben jutott díjmentes tankönyv és írószerekért és karácsonyi felruházási hathatós támogatásért őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

A rozsnyói csónka egyházmegye kitüntetett püsp. helynökét Pájer Jánost f. hó 12-én meleg ünnepségen részesítette Putnok társadalmi, egyházközsége és a magyarországi plébániák papsága. A putnoki hívek érzelmeit és ajánlását: a főpapi jelvényeket nagy küldöttség élén dr. Hiltzmann János postamester nyújtotta át, az értékes láncot és a keresztet pedig a papság küldöttsége élén Drescsik János esp. plébános közvetlen, szerető szavakkal ajánlotta fel a főpápnak, aki az áldozatos megnyilatkozást hálás köszönettel mondott s továbbra is azt a krisztusi szeretetből fakadó munkát ígérte, amit lelkiismerete eddig is diktált. A papság küldöttségében Drescsik János somosi esperesen kívül résztvettek még: Horváth Gyula kistenyerei, Horváth László k. keszi, Matus András tiszaszentandrás plébánosok, sipkei Balázs Béla adminisztrátor és Márkus Lajos helyb. hittanár.

A Róm. Kath. Egyházközség a hosszú előkészület után a megalakulás stádiumába jutott. Holnap (vasárnap) d. e. a 10 órai szentmisén vesznek részt a hitközség képviselőtestületének választott és kinevezett tagjai. Gyülekezés fel 10 órakor a plébánia udvarán. Szentmise után a Róm. Kath. Olv. Körben lesz az alakuló első közgyűlés, melyen az eskütétel is megtörténik. Közgyűlés után társas ebéd az Olvasókör nagytermében. — Örömmel regisztráljuk e hirt, mert sok tenni való vár ezen szervre, melynek hiányát súlyosan érezte eddig is hitéleti és társadalmi téren sok egyesület és a sok ezer hívő. Bizonyára egyetemes emberi érdekeket szolgáló nemes elhatározások színhelye és azoknak gyakorlati megvalósítója lesz e helyi parlament, melynek áldásos működésében föltétlenül hiszünk.

Meghívó. A Salgótarjáni Szent Erzsébet Róm. Kath. Nőegylet 1931. március 1-én délután fél 4 órakor tartja a Róm. Kath. Olvasókör dísztermében III. évi rendes közgyűlést, melyre a Nőegylet minden tagját meghívja az Elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Jelen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére két tag kijelölése. 4. Diszelnök és ügyvezető elnök megválasztása. 5. Diszelnöki megnyitó. 6. Diszelnök és ügyvezető elnök üdvözlése. 7. A tisztikar, igazgató, választmány és számvizsgáló bizottság lemondása, illetve újra választása. 8. Ügyvezető elnök ismertetése az Egyesület munkaprogramját. 9. Főtitkár jelentése a Nőegylet évi működéséről. 10. Főpénztáros jelentése és a jövő évi költségvetés leterjesztése. 11. Számvizsgáló bizottság jelentése. 12. Indítványok. Az alapszabály 8 §. f. pontja értelmében a közgyűlés előtt 3 nappal az igazgatóhoz írásban bejelentendők. 13. Záróbeszéd.

Kulturlőadások. Kulturlőadások folynak már hónapok óta az üveggyárban is, ahol Szent László agilis igazgató munkatáborára nehéz fizikai munka mellett értékes szellemi tevékenységet fejt ki. Az előadások vasárnaponként megfelelő, tartalmas műsorról a legnagyobb érdeklődést váltják ki. E nagy kulturális munkában respektábilis munkát végez Sándor József üveggyári tisztviselő, aki mint a gyár kulturális portáljának vezető és irányítója a műkedvelő és szavalógárda közreműködésével az előadásokat legszebb keretbe foglalva változatos és vonzóvá teszi. Ezen megértésre való nehéz munkájáért szereplővel együtt a legnagyobb elismerés illeti. Elismerés illeti a hallgatókat is, mely a nehéz

anyagi gondokkal tartó napi küzdelem és fáradtság mellett a lélek nemesítés és ápolására is nagy gondot fordítva értékeli és értékelni tudja kulturális munkáját. Az érdeklődés fokozását biztosítandó az előadások vetített képekkel élénkítettek. Eddig Bóth Gyula, Hunyár Ádám, Köröcsy György, Sztankovits János és Zolnay Ferenc előadók, a hallgatók érdeklő legkülönbözőbb tárgykörből vett témák lejtégetésével nagy lendület és hazaszeretettel készítik elő a munkatársadalmat a szebb és boldogabb jövőre. Kövessük a palackgyári dolgozók statuuált kulturális munkát!

A „Salgótarjáni Sakkör” meghívására, Tóth László kecskeméti sakk-mester a „Magyar Sakkvilág” szerkesztője, f. év márc. havában sakk előadást és szimulánt fog tartani. Ez uton hívja fel a „Sakkör” a sakkbarátok és sakkokozók figyelmét a megtartandó nagyszabású előadásra és szimulántra. A szimulántra való részvételre jelentkezők, részvételüket a „Sakkör” titkárnak (Halácsy József, Starján. Főszolgabírói hiv.) f. hó végéig jelentsék be. Részvételi díj 50 fillér. Az előadás és szimulán napja és ideje később lesz közölve a „Munkában”.

A Szent Erzsébet Róm. Kath. Nőegylet által február 7-én az Olvasókör helyiségeiben megtartott farsangi teaestély a siker és jókedv jegyében zajlott le. A figyelmes háziasszonyok közvetlen szeretettel fogadták az érkező vendégeket és helyezték el a szilserien konfettivel, szerpentinekkel díszített asztalok körül. A farsangi teaestély iránt nagy érdeklődés mutatkozott. Fél 9 után néhány perccel már minden hely foglalt volt az asztalok körül és az egybegyűlt szép közönség kíváncsisággal várta a függöny szétrennését. Elsőnek Nagy Béláné lépett a függöny elé, hogy linom asszonyi lélekkel átértett és megírt hangulatos prólogusával bevezesse az estélyt. Gyula diáknak „Fausztal Berlinben 1930-ban” című versét mondotta el és ennek a mély érzésekkel teli költeménynek alap gondolatát választotta prólogusa kiinduló pontjává. A poétát, aki Fauszt doktorral ma a gépek századában a nagyváros kavargó lüktető zajában, rohanva, hajszolva keresi az emberek között a — szívet! Ezt a szívet keressék én is — mondotta prólogusában Nagy Béláné. — Azt a szívet ami ma itt összehozott bennünket. Ennek a szívetnek a jóságos melege sugárzott felénk mikor a jótékonyág aijtán kopogtattunk, hogy adjatok, segítetek. Ezt a sok szeretetet, melegséget áldozatkészéget szeretnénk jó szívet viszonozni, hogy ma egy pár röpke órára, feledve gondot, but, bajt az öröm, a vígág és jókedv tüzeinél adjanak szíveink egymásnak találkozt. A prólogus megtalálta szívet! A megkapó hangulatos bevezető az előadó közvetlen kedves előadómódora egyszerre meghódította a közönséget. — A hangulat meg volt alapozva! Az egyes számok előtti rövid de öltetes konferanszokat a közönség újabb és újabb tapsokkal honorálta. Az estély pesti vendége a kis Lantos Ica rutinos játékaival kedves hangjaival és kiváló előadóművészetével nagy tetszést aratott. Különösen nagy sikere volt a kis özikéről szóló dalával — ami után sokszor a függöny elé tapsolta a lelkes közönség. A zongora kíséretet városunk kiváló zenésze Hegyi Pál látta el. A műsorban a humort, a farsangi bohóságokat a vendég szereplő acélgári műkedvelőgárda egyrésze, a kiváló Szabó István vezetésével vitte a színpadra. Két egyfelvonásos bohózatot adtak elő a töltük megszokott ügyes rendezésben és összehangolt együttesben, sok szívből fakadó kacajt váltva ki a közönség sorában. A műsor után a kongreganista lánykák bonyolították le a párolgó teák feltálalását, majd Gábor primás zenekarának muzsikájára táncra perdült az ifjúság és a legjobb hangulatban a késő éjszakai órákig maradt együtt. Itt emlejtjük meg, hogy Lantos Ica a budapesti gyermekszínház együttesével nem e hó végén, hanem valószínűleg április hó közepén fog az acélgárban vendég szerepelni.

Kultúraest volt 15-én vasárnap a hírcsopár olvasókörben. Örömmel láttuk, hogy az utóbbi időben észlelhető nyomott hangulat, mintegy varázsláttal eltűnt és helyébe az egymásiránti tisztelttel párosult feszletlen jókedv lépett. Először volt alkamunk üdvözlőni a gyár új vezetőjét Tarnay Kálmánt, abból az alkalomból, hogy nemsokára a gyárnak műszaki vezetését, hanem a gyár kebelé-

Budapesti nagyáruházak mintájára mi is 21 napos nagyszabású vásárt rendezünk szenzációsan leszállított áron.

Ajánlati áraink következők:

Mosott achilon	—60 P.	Sill	2-20 P
Mosott achilon	—70 "	Combiné	2—, 3-60 "
Vászon la	—80, —90 "	Finom női hálóing	6-90 "
Kelengye vászon la	1-18 "	Férfiing 1 killon gallérral	2-10 "
Dupla széles Teced ruha szöv.	1-50 "	oxford	6-30 "
	2— "	Flottir törülköző	1-95 "
Magyar Crepe de Chine	4-80—, 5— "	Méteres damaszt törülköző	—88 "
divat színben	1-20 "	Futószőnyeg 65 széles mtr.	1-45 "
Sima ruhahelyem	1-20 "	Női drapp cipő	9-50 "
Mintás 1931-i minták	1-40 "		12-50 "
Karton finom	—75 "	Varrott szundalettek divat sz. 10— "	
Zefir	1—, 1-20 "	Selyem harisnya hibátlan	1-60, 2-20 "
Legfinomabb oxford anyag	1-80 "	la	2-50 "
Finom nanszu fehérnemű	1-40 "	Sötétkék kamgarn 140-es szöv.	
Toár	1-80 "	tiszta gyapjú	12— "

Fiú- és férfi ruhák-, női-, gyermek-, tavaszi kabátok mélyen leszállított áron! — Függönyök-, étkezőlecek-, garnitúrák-, szőnyegek!
TESSÉK PRÓBÁT TENNI!

CIMRE ÜGYELNI!

Tisztelettel:

Spielberger József és fia
divatáruház
SALGÓTARJÁN. Fő-utca 39.

ben működő kulturális és társadalmi vezetést is kezébe vette és ennek dokumentálására ezen kultúraestén értékes és nagybecsűlt előadását élvezhették. Előadását — melynek tárgya a technika fejlődése volt, a töle megszokott közvetlenséggel tárta hálás hallgatói elé. Az olvasókör agilis vezetősége is megtette kötelességét. Szép műsort állított össze, melyet a műkedvelő gárda Egner Rezső rendezésében hozott színre. Igen hatásos irredenta előképet mutattak be bájosan. Majd Podhorecz Irénke nagyszerű szavaltatát élveztük. „Az Ágnes” c. egy felv. népies tárgyú szindarabot adták elő: Gézi Bözsike, Vass Gábor, Fekete Pál, Kákonyi Ferencz, Korejsik Hermann és Egner Rezső. Valamennyien derekasan megállták helyüket, de mégis ki kell emelnünk Fekete Palit, ki a Peli cigány szerepében ismét jó színésznek bizonyult. Vass Gábor a tökéletes részeges paraszt alakításával szintén kiváló nyújtott. A szép számú közönség nem is maradt háladatlan. A szünetekben Majcher Miska conlerált igen öltetes, sok derűt váltva ki a hallgatóságból. Meg kell még említenünk a bár csekély létszámú dalárda nagyszerű szereplést, melyet Vilezsál Antal karnagy sok szakértelemmel dirigált. Reméljük, hogy úgy a gyár, mint az olvasókör vezetősége részéről hasonló kulturális célokat szolgáló és társadalmi összetartást célzó összejövetelekben minél gyakrabban lesz részünk Isten áldása kíséretében munkájukban!

Értesítés. A napokban ismét szaporodott a berautók száma városunkban, ugyanis Persch Ede az ismert softőr és autószerelő, egy csinos új kocsi vásárolt, mellyel bérfuvarozást vállal, és éjjel-nappal a közönség rendelkezésére áll. Telefon: 24. Lakás: Kis-utca 6. szám Mayer Vilmos fűszeres mellett.

Olcsó csontszinű butor kézimunka, faragott feketével; antik arannyal díszítve elköltözés miatt eladó. Kilógástalan. Egy hármasszekrény, egy éjjeliszekrény, egy ágy, nagy asztal, rádióasztal, virágállvány, két fotel, két kerekasztal és toalett. Érdeklődni lehet a Nemti „Hangya” szövetkezetben.

Értesítés.

F. év márc. hó 1-től kezdve volt pékségemet Netzkó Mátyás urtól visszaveszem. Amidőn ezt úgy a város, mint a vidék t. közönségének b. tudomására hozom, kérem, hogy a múltban tapasztalt nagybecsű támogatásukat részemre ezután is biztosítani sziveskedjenek. Netzkó Mátyás urral szemben esetleg lennálló követelésekért semminemű felelősséget nem válllok.

Salgótarján, Fő-u. 20.

Kiváló tisztelettel:

Krajcsovics Gyula.

A Salgótarjáni Sport Egyesület március hó 3-án, kedden este 7 órakor tartja évi rendes közgyűlést az acélgári olvasóegylet nagytermében. Ha erre a napra hirdetett közgyűlés határozatképtelen volna, akkor azt március hó 11-én, szerdán este 7 órakor tartjuk meg, a megjelent tagok számára való tekintet nélkül. Válaszmány.

Vásárnap d. u. 3 órakor a Róm. Kath. Olv. Körben vetített képes, vallásos tárgyú előadás lesz.

Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőlgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkörházi jelentésekben olvasuk, hogy a „Ferenc József” vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik. A „Ferenc József” keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

BSzKRT — SSE 4 : 1 (2:0)

Magyar Kupa. A SSE f. hó 8-án játszotta első tavaszi mérkőzését a budapesti amatőrök jelenleg legjobb csapatával. Sajnos, a mostoha időjárás miatt és minden áldozatkészéggel ellenére nem sikerült a pályát játszható állapotba hozni, úgyhogy a csapat minden tréning nélkül volt kénytelen BSzKRT elleni magyar kupa meccsét megajtsani. De így is, szép, kombinatív játékaival a legteljesebb mértékben kivívta a jelenvolt sakkörök elismerését. A csapat szorgalmasan folytatja tornatermi tréningjeit s március 1-én már valószínűleg tréningmeccset játszik. A hivatalos saison csak március 22-én kezdődik, első bajnoki ellenfél az MVSC.

Meghívó.

A Salgótarjáni Villamosági R. T. 1931. évi március hó 3-án délután 5 órakor Salgótarjánban saját helyiségében tartandó

XXXVI-ik évi rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Közgyűlési jegyző és a jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes kijelölése.
3. Az igazgatósági jelentés előterjesztése.
4. A felügyelő bizottsági jelentés előterjesztése.
5. Az 1930. évi zárszámadások előterjesztése.
6. Az évi nyereség felosztása.
7. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
8. 7 igazgatósági és 3 felügyelőbizottsági tag választása.
9. Indítványok.

A közgyűlésen minden részvény egy szavazatra jogosít. A közgyűlésen résztvenni óhajtok tartoznak részvényeiket a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal pénztárukban letétbe helyezni. Az eredeti zárszámadások hivatalos helyiségünkben a délelőtti órákban megtekinthetők.

Salgótarján, 1931. február hó.

Az igazgatóság.

1807/1931. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a Szilárdy-féle ingatlanból kisajátított 33 sz. ház hely lemondás folytán felszabadult és igényelhető. Az igényeket a város főjegyzőjénél 1931. március 3-ig lehet bejelenteni. Salgótarján, 1931. február 16. A polgármester szabadságon: Dr. Figus Béla főjegyző.

